

VIISI PENIN- KULMAA PENEDON TAIVALTA

Brasilian suomalainen siirtokunta Fazenda Penedo 1929 – 1979.

Filosofian lisensiaatti Olavi Lähteenmäki on kymmenen vuoden aikana perehtynyt suomalais-ten Latinalaiseen Amerikkaan suuntautuneeseen siirtolaisuuteen. Vuosina 1972-73 hän teki tutkimusmatkan Argentiinan, Brasilian ja Paraguayn suomalaisiin siirtokuntiin. Hän on kirjoittanut 20. tammikuuta 50-vuotisjublaan viettävän Penedon historiikin, joka julkaistaan Brasiliassa. Olavi Lähteenmäki toimii Nousiaisten lukion historian ja yhteiskunnallisten aineiden lehtorina sekä Turun yliopiston historian tuntiopettajana.

Olavi Lähteenmäki

1. Suomalaisista Latinalaisessa Amerikassa ennen Penedoa

Suomesta kuten niin monesta muusta Euroopan maasta on kaukosiirtolaisuuden päävirta kulkenut Atlantin valtameren yli Pohjois-Amerikan mantereelle ja nimenomaan Yhdysvaltoihin. Pohjois-Amerikan Yhdysvallat ovat siirtolaisuuden kulta-aikana saaneet vastaanottaa leijonanosan suomalaisista maastamuuttajista. Eipä ihme, että usein äkkiä ajatellen kokonaan unohdetaan kaukosiirtolaisuutta suuntautuneen Suomesta muihinkin maihin.

Suomen kaukosiirtolaisuuden historiassa on kuitenkin päävirran ohella mielenkiintoisia pienempiä sivuvirtoja: Suomesta on toki lähdetty siirtolaisiksi myös Kanadaan, Australiaan, Latinalaisen Amerikan maihin ja muuallekin. Yleisesti tunnetun, ehkä sentään liioittelevan sanonnan mukaan pie-

nen Suomen kansalaisia on siunaantunut suuren maailman jokaiseen kolkkaan. Missä tahansa planeetallemme liikkuu, koskaan ei voi olla täysin varma, etteikö törmäisi suomalaiseen.

Suomen siirtolaisuuden sivuvirroista kaikkein kiintoisimpiin ja eksoottisimpiin kuuluu epäilyksettä muuttoliike Suomesta Latinalaisen Amerikan maihin. Luonnonolojensa, historiallisen perintönsä ja koko kulttuurinsa puolesta nämä maat poikkeavat koti-Suomesta huomattavasti enemmän kuin esimerkiksi Yhdysvallat ja Kanada.

Koko 1800-luvun siirtolaisuus Suomesta Latinalaisen Amerikan maihin oli erittäin vähäistä. Koko valtasa alue oli ikään kuin suomalaisten horisontin takana. Ensimmäiset suomalaiset täällä olivat suurimmissa satamissa laivasta loikanneita merimiehiä, rautateiden rakentajia ja yksinäisiä seikkailijoita. Hajanaisesta ja hatarasta joukosta löytyy myös joitakin ns. parempien per-

heiden mustia lampaita, jotka suku oli karkottanut mahdollisimman kauas mainettaan pilaamasta. Mitään laajempaa yhteinäistä siirtokuntaa suomalaisilla ei vielä näihin aikoihin ollut yhdessäkään Latinalaisen Amerikan maassa.

Oman vuosisatamme ensimmäisellä vuosikymmenellä tilanne kuitenkin muuttui. Siirtolaisuuden ennennäkemätön kasvu toi valokeilaan siihen asti lähes täysin tuntemattomat Latinalaisen Amerikan maat. Nimenomaan vuosi 1906, jolloin naiset saivat Suomessa ensimmäisinä Euroopassa valtiollisen äänioikeuden, on merkkivuosi Suomen Latinalaisen Amerikan siirtolaisuuden historiassa. Juuri tänä vuonna perustettiin kaksikin suomalaista siirtokuntaa Latinalaiseen Amerikkaan: Ponnistus-niminen suomalaiskylä Kuubaan ja Colonia Finlandesa-niminen keskus Argentiinan Misionesterritorioon.

Huimia unelmia ja toiveita synnyttäneet siirtokuntahankkeet joutuivat kuitenkin heti alusta alkaen suuriin vaikeuksiin. Suomalaisten kuubalaisesta paratiisista tuli loppu muutamassa vuodessa eikä Colonia Finlandesastakaan tullut "Uutta Suomea" eikä muutakaan ihmeellistä. Argentiinan siirtokunta jäi tosin elämään, mutta oleellisesti suuria suunnitelmia kituliaammin.

Seuraava maininnan-ansaitseva vaihe on vuoden 1910 molemmin puolin ajoittuva suomalaissiirtolaisuus pääasiassa Pohjois-Suomesta Rio Grande do Sulin osavaltioon eteläiseen Brasiliaan. Monet näistä lähti-jöistä olivat Ruotsin rajan tuntumasta ja jopa töissä Ruotsin puolella rautakaivoksissa. Nämä köyhät, suurperheiset suomalaiset asettuivatkin sitten yhdessä ruotsalaisten kanssa Uruguayjoen varrella oleviin siirtokuntiin. Kun he täälläkin joutuivat suuriin vaikeuksiin mm. tuhoisien tulvien takia, osa palasi melkoisten hankaluuksien jälkeen kotimaahan, osa siirtyi vielä 1910-luvun kestäessä Uruguayvirran yli Argentiinan puolelle ja asettui Colonia Finlandesaan.

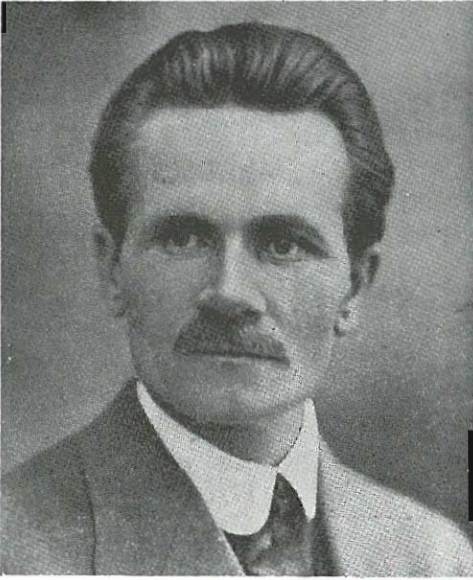
Lisää verenvahvistusta Colonia Finlandesa sai ensimmäisen maailmansodan päätyttyä suoraan Suomesta. Erityisesti vuonna 1924 ja muutamina vuosina sen jälkeen Itä-Suomesta muutti pienviljelijäperheitä Argentiinaan. Koska Yhdysvallat olivat nyt ryhtyneet rajoittamaan ja kiintiöimään maahan tulevaa siirtolaisuutta, suomalaisen siirtolaisuuden yleisenäkin ongelmana oli löytää uusia väyliä. Brasilialaisen tilastomateriaalin mukaan Brasiliaan saapui vuosien 1919-1926 välisenä aikana kaikkiaan 132 suomalaista. Osa näistä asettui eteläisimpien osavaltioiden siirtokuntiin, osan vaiheita on lähteiden täysin puuttuessa mahdoton seurata edes pääpiirteissään.

Varsinainen huipentuma Suomen Latinalaisen Amerikan siirtolaisuuden historiasa ajoittuu 1920-luvun loppupuolelle, jolloin alueelle syntyy peräti kolme suomalaista siirtokuntaa: Colonia Villa Alborada Paraguayhin, Viljavakka Dominikaaniseen tasavaltaan Haitin saarelle ja Penedo Rio de Janeiron osavaltioon Brasiliaan. Näistä kolmesta koloniasta, jotka syntyivät suurin piirtein samaan aikaan ja joiden syntytaustassa on runsaasti samankaltaisuuksia, sekä asukasluvultaan suurin että merkitykseltään huomattavin ja tunnetuin oli ja on kiistatta Brasiliaan perustettu Penedo.

2. Penedon syntyjuurista

Penedon 50-vuotista värikästä historiaa ei mitenkään voi aloittaa siitä, kun ensimmäiset suomalaiset asettuivat "Nukkuvan intiaanin" maisemiin Penedon laaksoon. Miltei yhtä mielenkiintoinen kuin siirtolaisuus Penedoon sinänsä on tämän siirtokuntayrityksen juuret ja tausta. Kysymyksen ei ollut tavanomaisesta spontaanista siirtolaisuudesta, vaan organisoidusta siirtokuntahankkeesta, jostakin uudesta ja poikkeavasta.

Penedon alkujuurien jäljittäminen joutaa yleisesti 1920-luvun puoliväliin paikkeilla Suomessa syntyneisiin ihanneyhteiskuntakaavailuihin ja erityisesti yhteen hen-

Toivo Uuskallio — profeetta ja idealisti, Penedon perustaja.

kilöön — Toivo Uuskallioon. Tätä antrea-laista puutarha-arkkitehtiä on kiistatta pidettävä Penedon syntysanojen lausujana ja myös koko siirtokuntahankkeen ideologina ja primus motorina. Enemmän kuin kukaan muu hän on Penedon historian ymmärtämisen kannalta avainhenkilö. Hänen voimakkaan idealistinen persoonallisuutensa on lyönyt omaperäisen leimansa koko Penedohankkeeseen.

Pohtiessaan ihmisen ihanteellisen ravinnon ja täydellisyyteen pyrkivän elämän ongelmia Uuskallio oli ilmeisesti jo vuosia ennen Penedon perustamista tullut siihen johtopäätökseen, ettei hänen ihanteittensa mukaista elämää ollut täysimittaisesti mahdollista toteuttaa kylmässä Suomessa. Pohjan raukoilla perillä puhdas ympärivuotinen kasvis- ja hedelmäravinto — tie täydellisyyteen — oli vain taivaanrannalla kajahteleva unelma.

Karun suomalaisen todellisuuden ja rohkeiden unelmien ristiriita sai Uuskallion katseen kohdistumaan maapallon lämpimiin maihin, joissa ihanteelliselle luonnonmu-

kaiselle elämälle olisi parhaat mahdolliset edellytykset. Luotettavalta tuntuvan muistitiedon mukaan hän ryhtyi kirjallisuuden avulla järjestelmällisesti etsimään otollista paikkaa tulevalle ihanneyhteiskunnalle. Useiden harkittujen vaihtoehtojen joukossa esiintyivät mielenkiintoista kylläkin mm. kaukaiset ja eksoottiset Samoosaaret.

Lopulta huomio kuitenkin kiinnittyi Etelä-Amerikan suureen ja vielä osittain neitseelliseen Amazonasin jättiläiseen, Brasiliaan. Brasiliaan liittyi oudon vetovoimaisista tulevaisuuden maan hohtoa, ja Uuskalliolle Brasilia oli ennen kaikkea yltäkylläinen "kesämaa", sopiva paikka maanpäällisen paratiisin perustamiselle. Hänen persoonallisuutensa erästä keskeistä piirrettä kuvaa sattuvasti se, että hän tunsu näynomaisella varmuudella saaneensa itse Jumalalta kutsun ja tehtävän johdattaa valittujen joukko kylmästä pohjolasta lämpimän etelän reheviin hedelmätarhoihin.

Siirtokuntaunelman käytännön toteuttamisen kannalta oli ratkaisevaa, että Uuskallio pystyi myös voittamaan suurelle ajatukselleen kannattajia. Tähän vaikuttivat erityisesti hänen maineensa alansa erinomaisesti hallitsevana ammattimiehenä ja hänen suggestiivinen vaikuttava esiintymisensä: eeterinen ja tyylikäs kunnioitusta herättävä ulkomuoto, kykynsä tutustua nopeasti erilaisiin ihmisiin ja erinomainen puhetautensa. Jopa hänen katkerimpiin vihamiehiinsä kuuluvat ovat myöhemmin tunnustaneet hänen mainitut ominaisuutensa.

Sattuvimmin Uuskalliota voidaan luonnehtia Penedoaatteen ja -hankkeen originelliksi profeetaksi. Hänen monista opetuslapsistaan on syytä mainita ennen kaikkea Orivedellä toiminut pastori H.D. Pennanen. Tämä Uuskallion sukulaissielu ja erittäin läheinen ystävä oli mestarinsa tapaan korkean idealistinen ja alusta asti henkeen ja vereen innostunut paremman elämän paratiisiunelmista. Kuten Uuskallio hän oli säkhenöivän älykäs ja erinomaisen taitava puhuja, kuin tehty vaikuttamaan ihmisiin.

On samalla kertaa erittäin mielenkiintoista ja merkittävää, ettei Penedohankkeeseen näytä liittyvän minkäänlaista selvää poliittista taustaa. Esimerkiksi Argentiinaan perustetusta Colonia Finlandesasta poiketen Penedohanke on alunperin korostetun epäpoliittinen. Idealismien kyllästäminen se on ikään kuin toisella tasolla kuin politiikka, jolla on kiinteämmät siteensä realiteettien maailmaan. Siihen ei myöskään liittynyt kiistatta havaittavia taloudellisia spekulatioita, esimerkiksi ajatusta nopeaan rikastumiseen tai jonkinlaisen hyväksikäytettävän siirtomaan perustamiseen. Ennen kaikkea Penedoajatus perustui Uuskalliolla lähes yltiöpäisen ihanteelliseen kutsumukseen paratiisinomaisen yhteiskunnan luomiseen. Aatehistoriallisesti se tuo väistämättä mieleen tunnetut klassiset utopiat. Ero useimpiin klassisiin utopioihin on vain siinä, että Penedon kohdalla jalot päämäärät pyrittiin toteuttamaan myös käytännössä tässä maailmassa eikä vain kirjan kellastuvilla lehdillä tai keksijänsä aivojen sulukoissa.

3. Siirtokuntahankkeen käynnistämisestä

Ratkaiseva askel siirtokunnan perustamisessa otettiin vuoden 1928 loppupuolella, marras-joulukuussa, jolloin Penedo päätettiin ostaa. Ennen ostopäätöstä Toivo Uuskallio oli yhdessä pienen suomalaisryhmän kanssa matkustanut Brasiliaan ja läheisen ystävänsä Toivo Sunin kera kierrellyt lähes sadalla fazendalla. Sopivaa paikkaa suomalaiselle paratiisille oli etsitty viidestä Brasilian osavaltioista: Distrito Federalista, Rio de Janeirosta, Minas Gearisista, Espirito Santosta ja Sao Pauloista.

Varmasti jokaisen penedolaisen tunteiman perimätiedon mukaan Uuskallio oli heti Penedon laakson nähtyään vakuuttunut siitä, että juuri tämän paikan jumala oli hänelle unessa osoittanut. Historiansa

aikana tiheästi omistajaa vaihtanut vanha lähes 4 000 hehtaarin kahvifazenda siirtyi nyt 350 conton hinnasta benediktiiniläisluostarilta suomalaiselle siirtokunnalle. Kauppa vahvistettiin vuoden 1929 alussa, ja ostoon tarvittavia rahoja keräsi Suomesta tulisieluinen Penedon asianajaja H.D. Pennanen. Seuraavina vuosina tuli olemaan suuri merkitys sillä, että tila ostettiin Uuskallion nimiin.

Eryteisesti tässä vaiheessa H.D. Pennanen näytteli Penedon historiassa hyvinkin tärkeitä osaa. Samaan aikaan kun hän oli rahojenkerääjä, hän oli koko Penedohankkeen pääpropagandisti Suomessa. Penedon ja Pennasen tärkeimmäksi äänitorveksi tuli Tampereella ilmestynyt kristillisen työväenliikkeen sanomalehti Työkansa. Lisäksi Pennanen levitti Uuskallion kirjoja, kierteli laajoilla puhujamatkoilla ja hoiteli kirjeenvaihtoa Penedosta kiinnostuneisiin henkilöihin.

Tehtyään matkan Brasiliaan Pennanen julkaisi Penedoliikkeen varsinaisen pääpropagandaesityksen "Fazenda Penedo — Suomalainen maanviljelystila Brasiliassa". Tässä v. 1929 Tampereella ilmestyneessä vihkosessa on kaikkiaan 32 sivua, ja siinä annetaan kuvaus Penedon asemasta, ilmastosta ja luonnosta, kerrotaan tilan ostosta ja siirtokuntasuunnitelmista sekä lopuksi annetaan vihjeitä Penedoon aikoville. Aivan esittelyn lopussa on peräti 71 kohtaa käsiteltävä kysymysluettelo. Jokaisen Penedoon aikovan odotettiin vastaavan näihin kysymyksiin, ja karsinta suoritettaisiin vastusten perusteella. Jo tästä käy selvästi ilmi, että Uuskallion ja hänen ajatuksiaan innolla myötäilevän Pennasen tarkoituksena oli tarkoin valvoa, ketkä saisivat oikeuden kuulua valittuihin. Sekä Uuskallio että Pennanen puhuivat täyttä totta tarkoittaen "Herran valituista". — Kysymysten yksityiskohtaisuutta ja samalla sävyä kuvaa erinomaisesti se, että tiedusteltiin lauluääntä ja jopa äänialaa.

Edellä kuvatun lisäksi Penedohankkeen organisaatioon Suomessa kuului myös erään-

lainen tukihenkilöverkosto, jonka tehtävänä oli levittää Uuskallion kirjoja ja Penedoa koskevaa informaatiota ja jonka suosituksiset painoivat erityisen paljon lähtijöitä valittaessa. Tähän ryhmään kuuluivat mm. rouva Maalin Bergström ja konttoripäällikkö Adolf Wolzenburg Kirvusta, kelloseppä Toivo E. Louhimo Viipurista, puutarhuri Matti Mikkonen Leinjärveltä, Toivo Uuskallion veli puutarhuri Niilo Uuskallio Antreasta, johtaja Kalle Vidgren Lahdesta, rouva Siiri Manninen ja opettaja Jalmari Kauppala Helsingistä, opettaja August Kuusisto Turusta, maanviljelijä Alfred Lalla ja johtajaopettaja I.A. Suova Laitilasta, kultaseppä Väinö Nurmi ja asemamies Eino Valtonen Porista, johtajatar Rauha Lukkala Suoniemeltä, isännöitsijä Heikki Vartiainen Tampereelta ja H.D. Pennasen rouva Tyyni Pennanen Orivedeltä.

Tukihenkilöverkosta analysoitaessa huomio kannattaa kiinnittää näiden henkilöiden kotipaikkoihin. Heidän ja sittemmin Penedoon lähteneiden kotipaikoilla Suomessa on selvä ja luonnollinen yhteytensä. Toiseksi on syytä panna merkille tukihenkilöiden ammatit: luettelossa on edustettuina tyypillisesti keskiluokkaisia, silloisessa suomalaisessa yhteiskunnaasa varsin arvostettuja ammatteja. Vaikuttaa myös siltä, että ainakin suuri osa mainituista henkilöistä oli Uuskallion ja Pennasen henkilökohtaisia ystäviä ja aateveljiä ja -sisäriä, jotka olivat tutustuneet Penedohankkeen johtajiin jo vuosia aikaisemmin yhteisten ihanteellisten harrastusten parissa.

On ymmärrettävää ja samalla peräti tyypillistä, että vastalöydetyistä Penedosta syntyi voimakkaasti puoleensa vetävä ruusunhoitoinen ihannekuva. Esimerkiksi Pennasen kirjoittamassa Penedon virallisessa propagandalehtisessä ja jo sitä ennen hänen lehtikirjoituksissaan Brasiliiaa kuvataan suloseksi "ikuisen kesän maaksi" ja Penedoa luonnoltaan, ilmastoltaan ja mahdollisuuksiltaan suurenmoiseksi. Edustava on mm. seuraava lause: "Niin on, siitä ei mihinkään päase: ihmeellisesti ovat Penedossa yhty-

neet rauha ja liikenne, eristyneisyys ja yhdessäolo muun maailman kanssa, ollen tämä yksi niitä suuria etuja, joita ainutlaatuisella tavalla on yhtyneenä Penedossa." Kaikki Penedoa koskevat mahdolliset epäilykset pyritään torjumaan jo etukäteen mitään kielteistä ei luonnollisestikaan tuoda esiin.

Varmasti omaa hohtoaan Penedohankkeeseen oli tuomassa myös Toivo Uuskallion kirjoittama v. 1929 ilmestynyt matkakertomus "Matkalla kohti tropiikin taikaa". Jo pelkkä teoksen nimi ja kansikuvan kuutamossa meren rannalla huojuvat palmut olivat ilmeisesti omiaan syyttämään kutkuttavaa kaukokaipua.

Pian Penedon löytymisen jälkeen osaan Suomen kansaa näyttääkin Penedoa käsittelevien innostuneiden kirjoitusten ja puheiden johdosta levinneen suoranainen Brasiliankuume. Hyvinkin katkerat kokemukset, joita suomalaisilla pioneerisiirtolaisilla oli koillis-Argentiinasta ja eteläisestä Brasiliasta pari vuosikymmentä aikaisemmalta ajalta, näyttävät tässä vaiheessa unohtuneen kokonaan tai sitten niistä ei ylipäänsä ollutkaan mitään tietoa.

4. Penedoon lähteneistä

Ensimmäisinä penedolaisina voitaneen täydellä syyllä pitää niitä viittä suomalaista, jotka olivat osallistuneet Brasiliaan tehtyyn tiedusteluretkkeen ja jotka myös sitten asettuivat Penedoon. Heihin kuuluivat Toivo Uuskallion ja hänen Liisa-vaimonsa lisäksi Toivo Suni Jääskestä, Frans Fagerlund (myöhemmin Parno) Hiitolasta ja Ole Aartelo Porista. Siirtokunnan kirjavan historian aikana erityisesti Liisa Uuskallion rooli Penedon eräänlaisena äitihahmona ja siirtokunnan ensimmäisenä naisena tuli myöhemmin voimakkaasti korostumaan.

Tämän pioneeriryhmän jälkeen, joka oli tullut Penedoon jo vuoden 1928 loppupuolella, varsinainen muuttoliike Suomesta Penedoon alkoi vuoden 1929 puolella.

Siirtolaisryhmä Helsingin satamassa lähdössä Penedoon kesällä 1929.

Jo kevään 1929 kuluessa Penedoon tippui muutamia pieniä suomalaisryhmiä, kunnes kesäkuun 18. päivänä perille saapui ensimmäinen suurempi suomalaisjoukko, yhteensä 28 henkeä. Kymmenkunta päivää myöhemmin tuli Penedoon vieläkin suurempi ryhmä, kaikkiaan 32 henkeä ja edelleen heinäkuun alkupuolella 27 henkeä. Brasilian virallisten siirtolaistilastojen mukaan v. 1929 maahan saapui 139 suomalaista. On pääteltävissä, että nämä suomalaiset muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta olivat tulleet juuri Penedoon.

Vuosi 1929 jäikin suomalaisen Brasilian-siirtolaisuuden ehdottomaksi huippuvuodeksi. Tilaston mukaan seuraavana vuonna Brasiliaan, lähinnä Penedoon saapui 24, v. 1931 17 ja v. 1932 vain yksi suomalainen. Myös tämän jälkeen luvut pysyivät aina toisen maailmansodan syttymiseen asti vuosittain reippaasti alle kymmenen, tosin v. 1937 Brasiliaan saapui 17 suomalaista.

Vaikka tilastoissa mitä todennäköisemmin on joitakin virheitä, niistä voi huoletta vetää sen kylmän johtopäätöksen, että

Penedokuume oli huippuvuoden 1929 jälkeen mennyt nopeasti ohitse. Samantapainen ilmiö näkyi aikoinaan selvästi myös Colonia Finlandesin ja eräiden muiden suomalaisten siirtokuntayritysten kohdalla. Ja kuten Colonia Finlandesa ensimmäisen maailmansodan jälkeen sai Penedo toisen maailmansodan jälkeen vastaanottaa uusia vereksiä siirtolaisvoimia Suomesta. Huippuvuosina 1948 ja 1951 Brasiliaan saapui kumpanakin 74 suomalaista, joista heistäkin osa asettui Penedoon tai Penedon läheiseen tuntumaan.

Kurkistaminen virallisten tilastojen taakse paljastaa vielä sen, että reippaasti yli puolet Penedoon v. 1929 tulleista suomalaisista muutti vielä saman vuoden aikana pois Penedosta. Valtaosa poismuuttaneista palasi takaisin Suomeen, osa siirtyi Rioon ja edelleen muualle Brasiliaan, ja kourallinen suomalaisia jatkoi siirtolaisvaellustaan kauemmaksi Etelään aina Argentiinaan. Todettakoon tässä, että Riossa suomalaisten naisten, mutta myös miesten ehdottomasti yleisin ensimmäinen työ oli ryhtyminen hierojiksi.

Kun suunta jatkui samanlaisena vielä seuraavienkin vuosien aikana, Penedon pysyvämpi suomalaisasutus supistui varsin vaatimattomaksi. Hieman epätarkan laskutoimituksen jälkeen on arvioitavissa, että Penedon suomalaisten määrä vakiintui vuoden 1932 paikkeilla noin 40 henkeen. Suurin osa Penedoon matkustaneista oli näin käynyt vain ikään kuin kääntymässä Etelän Ristin alla. Ilmeisesti suurimmaksi osaksi varsin pettyneinä pikaisesti Suomeen palanneet penedolaiset olivat luonnollisesti huonointa mahdollista mainosta Penedohankkeelle.

Vaikka Penedoon lähteneiden suomalaisten kotipaikkoja Suomessa ei ole toistaiseksi pystytty täydellisesti kartoittamaan karkea yleiskuva voidaan luotettavasti esittää. Lähtijät olivat valtaosaltaan Etelä-Suomen suurimmista kaupungeista ja niiden ympäristöstä. Helsingillä, Viipurilla, Tampereella, Turulla ja Porilla sekä näiden kaupunkien naapurikunnilla on keskeinen osuus. Ehkä kaikkein paras selitys tähän jakumaan on, että tietojen saaminen Penedosta näillä paikkakunnilla oli kaikkein helpointa. Sama kaupunkipainotteisuus näkyy varsin usein muissakin Penedon kaltaisissa uusissa siirtolaisilmiöissä, esimerkiksi taas kerran Colonia Finlandesin pioneerivaiheen kohdalla.

Vielä huomattavasti suurempia vaikeuksia kuin lähtijöiden kotipaikan määrittäminen tuottaa heidän ammattiensa selvälle saaminen. Kirjallisuus tässä kohdin on silmiinpistävä. Ensimmäisten vuosien aikana Penedoon lähteneiden suomalaisten ammatinimikkeiden määrä nousee yli neljäkymmenen. Karkeasti yleistäen on lähtijöiden joukossa havaittavissa kaksi suurempaa ryhmää: toisaalta ammattityömiesten toisaalta maanviljelijöiden, puutarhurien ja heidän lastensa muodostama ryhmä. Tämän lisäksi on yksittäisiä liikemiehiä, opettajia, upseereita jne.

Täysin ennako-odotusten mukaisesti Penedoon lähteneiden joukko oli varsin miesvaltaista. Kaikista lähteneistä lähes 80 %

oli miehiä. Pioneerisiirtolaisjoukolla varsin tyypillistä on myös ikärakenne: ehdottomasti suurimman ryhmän muodostavat 20-30-vuotiaat nuoret ihmiset. Lähtijöiden keski-ikä nuoruudesta johtuen suhteellisen monilla ei näytä vielä olleen varsinaista pysyväisempää ammattia.

5. Penedoon lähteneiden motiiveista

Vielä siirtolaisuuden rakennettakin huomattavasti vaikeampi kysymys on Penedoon muuttaneiden lähtöpäätösten motiivit – ongelma: mikä sai heidät lähtemään pitkälle ja poikkeukselliselle siirtolaistaipaaleelle. Monasti ratkaisun motiivit tuntuvat jääneen epäselviksi jopa asianomaisille itselleen, ja niinpä motiiviongelmaa jälkikäteen penkovan tehtävä ei ole kovinkaan kiitollinen.

Haastattelujen ja käytössä olevan muun materiaalin perusteella on taustatekijöiden yleispiirteistä kuitenkin tehtävissä eräitä mielenkiintoisia päätelmiä. Ensinnäkin karsiutuvat tärkeimpien motiivien ryhmästä pois selvät taloudelliset ja myös poliittiset syyt. Penedoon ei ensi sijassa lähdetty siksi, että lähtijöiltä olisi Suomessa leipä loppunut tai että kotimaassa olisi heitä kohtaan esiintynyt esimerkiksi poliittista syrjintää tai vainoa. Päinvastoin Penedoon lähtijät tuntuvat yleisesti ottaen olleen hyvin toimeentulevaa ja sosiaalisesti suhteellisen arvostettua väkeä. Monella lähtijällä oli sitä paitsi huomattava summa rahaa sijoitettavaksi yritykseen. – Vaikutivatko alkaneen suuren pulakauden pessimistiset tunnelmat lähtöpäätöksiin, on sangen vaikeasti selvitetävissä. Mitään selvää osoitusta tällaisesta vaikutuksesta ei ole ainakaan toistaiseksi osoitettavissa.

Varmantuntuiseksi yleisvaikutelmaksi jää, että Penedon-siirtolaisuuden syissä Suomesta pois työntävien tekijöiden osuus oli olennaisesti pienempi kuin Brasiliaan vetävien tekijöiden paino. Innostuneen Pe-

nedo-propagandan ansiosta Brasiliasta oli joksikin aikaa muodostunut Suomessa jonkinlainen Eldorado-kuva, joka ilmeisesti kaikkein voimakkaimmin viritti lähtöpäätöksiä. Monet, joiden tarkoituksena ei koskaan ollut lähteä siirtolaiseksi kotimaasta, tulivat paratiisikuvitelmiensä johdosta ikään kuin houkutellessaan mukaan siirtokuntahankkeeseen.

Etenkin ns. sisärenkaan piirissä, johon kuului Uuskallion ja Pennasen läheisiä ystäviä esimerkiksi juuri mainittuja tuki-

henkilöitä, päätöksen teki selväksi voimakas ihanteellisuus ja vilpittömän innostus Penedon korkeisiin päämääriin. Sen sijaan nuorempien lähtijöiden kohdalla suurempi osuus oli yksinkertaisesti seikkailunhalulla: Brasiliaan ja Penedoon ja koko Etelä-Amerikkaan liittyi jotakin uutta, sensaatio-maisen jännittävää ja eksoottisen kiihottavaa. Hyvinkin villit kuvitelmat aarniometsistä, käärmeistä ja intiaaneista toki pelottivat, mutta vetivät samalla oudolla tavalla puoleensa.

Yleisnäkymä Penedon laaksosta Penedon kukkulalta nähtynä. Istutukset ja rakennukset ovat suomalaisten tekemiä päärakennusta lukuunottamatta.

Lisäksi laukaisevana tekijänä siirtolaiseksi lähtöön näyttää tässäkin tapauksessa monasti olleen jokin henkilökohtainen joskus vaikean arkaluontoinenkin syy, esimerkiksi häiriöt perhesuhteissa. Tyypillistä on myös se, että moni lähti Penedoon etsimään etelän auringon alla parannusta johonkin pitkään vaivanneeseen sairauteen. Mielenkiintoisena seikkana tässä todetta-

koon, että Uuskallio itse oli aikoinaan vaikean sairauden takia päätynyt kasvitarvintoon, ja ehkäpä näin koko siirtokunnan perustamisen perimmäinen syy on yksinkertaisesti johdettavissa pyrkimyksestä terveyteen, ihmistä vainoavan sairauden voittamiseen.

Monista haastatteluista käy varsin selkeästi ilmi, että Penedoon lähdettiin usein

myös ikään kuin uteliaisuudesta, katsomaan miltä lähes paratiisiksi ylistetty paikka näyttäisi todellisuudessa. Jospa se hyvinkin olisi tällainen maanpäällinen paratiisi. Kaikilla Penedoon lähtijöillä ei näin alunperinkään ollut tarkoitus jäädä pysyvästi Brasiliaan. Varsinainen ratkaisu oli työnnetty tuonnemmaksi, kunhan ensin nähdään miltä kaikki näyttää ja miten koko yritys alkaa.

Niin kuin on luonnollista ja ymmärrettävää, eivät myöskään läheskään kaikki Penedoon lähteneet olleet edes kohtuullisessa määrin sisäistäneet Toivo Uuskaslin ja hänen hengenheimolaistensa taivaitavoittelevia ja vaativia ihanteita. Tässä on syytä muistaa, että joukon enemmistö oli varsin nuoria ihmisiä. Vaikka joukon kokoonpanoon oli kiinnitetty ainakin teoriassa erityistä huomiota, "Herran valittujen" joukkoon pääsi runsaasti niitä, joille koko siirtokuntahankkeen perusajatukset olivat vieraat tai yhdenmukaiset. Tässä mielessä moni oli lähtenyt Penedoon ikään kuin syyhyttä saunaan.

Motivaatiopohjan yleinen hatarus näkyy selvästi myös siinä, että suurin osa Penedoon tulijoista päätti varsin nopeasti alkuvaikeuksien kurimuksessa karistaa Penedon ja koko Brasilian tomut jaloistaan. Paluutie kotimaahan oli mukavasti avoinna, koska pakottavia todella painavia syitä Suomesta lähtemiseen ei lopultakaan juuri ollut.

6. Alkuperäisen Penedoidean haaksirikosta

Jo Penedosta nopeasti pois lähteneiden huomattavan suuri osuus on varma osoitus siitä, että sopeutuminen vieraisiin oloihin tuotti useille suomalaisille odottamattomia vaikeuksia ja että todellisuus paikan päällä tuotti pettymyksen. Herääminen paratiisiunelmista ankaraan arkipäivään sai monet pakkaamaan laukkunsa pikaista kotimatkaa varten. Vaikka "kesän maan" luonto oli rehevä ja yltäkyläinen, hedelmät eivät pudonneet ilman työtä suoraan makaajan suuhun täälläkään. Penedon köyhtyneet ja puhtaaksi kalutut maat olivat todellinen haaste uuteraan työhön.

Penedon vanha koloniaalityylinen päärakennus kuningaspalmujen keskellä.

Penedon alkuaikoina, ennen kuin yksityistä rakennustoimintaa oli ennätetty aloittaa, suomalaiset tulijat majoittuivat fazendan vanhaan kolonialaalityyliseen päärakennukseen. Tämä varsin luonnollinen ja järkeenkäypä ratkaisu näyttää monille Penedossa pikaisesti kääntyneille ja erityisesti ulkopuolisille aiheuttaneen melkoisia väärikäsityksiä. Näiden mukaan Penedo oli jonkinlainen epämääräinen kolhoosi, jossa olisi tarkoitus elää sosialistissävyyisessä yhteistaloudessa ja yhteisomistuksessa. Kantautuipa Suomeen Penedosta sellainenkin huhu, että naisetkin olisivat siellä yhteisiä ja että miehet ja naiset miten vain kävivät yhdessä saunassa.

Penedon päämääränä ei kuitenkaan missään tapauksessa ollut sosialistisen, kommunistisen tai alkukristillisen utopian rakentaminen, vaan yhteistalousvaihe oli tarkoitettu tilapäiseksi. Suunnitelmien mukaan siirryttäisiin sopivassa tahdissa fazendan päärakennuksesta ja yhteistaloudesta omille palstoille ja omaan talouteen. Piirustuksiin ei myöskään kuulunut ryhtyä elämään

yhteiskunnan ulkopuolella täysin luonnontuotteen elämää, vaan perustaa siirtokunnan talous markkinoille menevään tuotantoon. Vaikka siis Penedon aatteellinen tausta oli yltiöpäisen ihanteellinen, käytännössä ei kuitenkaan missään vaiheessa pyritty idealismin äärimmäisyyksiin.

Odotusten mukaisesti Toivo Uuskallio säilytti itseoikeutetusti johtajan roolinsa myös siirtokunnan käytännöllisessä rakennustyössä. Sekä teoriassa että käytännössä etevänä puutarhurina hänen kuningasajatukSENSA oli luoda Penedon taloudellinen hyvinvointi hedelmien tuotannon lähinnä citrushedelmien viljelyn varaan. Fanaattisena vegetaristina Uuskallio ilman muuta julisti kaikenlaisen karjanhoidon täydelliseen pannaan, vaikka fazenda ennen suomalaisille siirtymistä oli ollut nimenomaan karjatilana. Niinpä jopa pienille lapsille tarvittava maito jouduttiin hankkimaan naapurifazendalta, mikä luonnollisesti herätti monissa närkätystä.

Suurta tyytymättömyyttä ja ennen pitkään myös karvasta katkeruutta herätti

Siirtokunnan perustajan Toivo Uuskallion koti.

Uuskallion auktoritatiivinen ja omavaltainen johtamistapa. Enemmän kuin siirtokuntalais-ten kanssa hän kävi keskusteluja Jumalansa kanssa, jonka johdatushan hän edelleen järkkymättä uskoi myös arkipäiväisissä käytännön asioissa, raha-asiat mukaan lukien. Juuri rahasta tulikin sitten nopeasti koko Penedon kohtalonkysymys. Selvitäkseen alkuajan rahoitusongelmista, jotka toki olivat objektiivisia eikä mitään mielikuvituksen tuotetta, Uuskallio oli joutunut ottamaan korkeakorkoista lainaa, sitten lisälainaa entisten lainojen korkojen ja kuoletusten maksamiseen ja näin lopulta liukunut koko Penedon olemassaolon vaarantavaan pelottavaan velkakierteeseen.

Koska Uuskallio Brasiliassa juridisesti omisti Penedon yksinään ja rahaa ei yksinkertaisesti ollut, monet Penedoon rahojaan hyvässä uskossa sijoittaneet menettivät huomattavia omaisuuksia, pahimmassa tapauksessa lähes kaiken omistamansa. Täysin ymmärrettävistä syistä monet Uuskallion läheisimmistä ystäväistä ja ihailijoistakin kohdistivat nyt purevaa kritiikkiä häntä vastaan. Raha-asioiden hoitaminen oli osoittautunut auttamattomasti profeetallisen johtajan Akhilleen kantapääksi. Myrkyllisimmän katkeroituneet olivat pian valmiit solvaamaan häntä huijariksi ja nekin henkilöt, jotka vaikeiden aikojen läpi säilyttivät kunnioituksensa Uuskallioon, joutuivat toteamaan hänen epäonnistumisensa ja jopa kyvyttömyytensä raha-asioissa. Lienee syytä korostaa, että ulkopuolisen mahdollisimman suureen objektiivisuuteen pyrkivän tutkijan on mahdoton löytää pitäviä todistuksia äärimmäiselle huijausteorialle. Uuskallion sekaantuminen raha-asioissa ei sulje pois hänen vilpittöntä pyrkimystään.

Siirtokunnan talouden joutuminen sekasortoon ulotti vaikutuksensa luonnollisesti kaikkeen siirtokunnan elämään. Itse asiassa raha-asioiden romahtaminen merkitsi kohtalokasta kuoliniskua myös Uuskallion johtajanauktoriteetille ja näin samalla siirtokunnan henkisen selkärangan ja yhteishengen murtumista. Ilmapiiiriä alkoivat myr-

kyttää katkeruus ja eri leireihin jakaantuminen, minkä merkit säilyivät selvästi havaittavina vuosikymmenet eteenpäin.

Penedon taloudellisen pohjan lisäksi myös Uuskallion korkealle asetetut ihanheet joutuivat käytännön arkielämässä kärsimään haaksirikon. Useimmille jo tiukka pysyttäytyminen puhtaan vegetarismien kaidalla polulla osoittautui ylivoimaiseksi; jotkut lisäksi sortuivat halpaan viinaan ja jopa tummapintaisiin tyttöihin. Melkoisia kiusausten käärmeitä oli vapaasti päässyt luikertamaan valittujen paratiisiin.

Kaiken kaikkiaan Uuskallion monet pikkutarkat määräykset herättivät hilpeyttä, mutta lopulta myös siirtokunnan hengen kannalta epäedullista ärtymystä ja tyytymättömyyttä. Esimerkiksi monen ymmärryksen yli meni, että kahvin luvatussa maassa ja vielä vanhalla historiallisella kahvifazendalla tämän suomalaisten nektarin keittäminen ja nauttiminen olivat suurta syntiä. Niinpä suorastaan lukemattomilta tuntuu niiden juttujen määrä, joissa kerrotaan sekä totuudenmukaisesti että ilmeisesti myös hieman väritellen juttuja salaisista kahviorgioista, kananmässäilyistä jne.

Niin kuin usein käy, lopullinen sysäys Penedon kohtaloihin tuli ulkoapäin. Kun Penedon huolellisesti ja taidolla hoivatut appelsiinitaimikot olivat valmiit markkinoitaviksi, niitä ei saatukaan Brasiliassa puhjenneiden levottomuuksien takia kaupaksi. Viimeistään nyt talouden perustaminen ratkaisevasti yhden kortin varaan oli osoittautunut epäviisaaksi. Eikä vielä tällä hyvä: toisen maailmansodan syttyminen sotki maailmankaupan monimutkaiset kuviot ja myös appelsiinien markkinat ulottaen vaikutuksensa myös pieneen Penedoon.

Taitekohtaan Penedon historiassa tultiin vihdoin vuonna 1942, jolloin suuri osa Penedoa oli pakko myydä sveitsiläiselle lääkeyhtiölle. Nyt oli täysin selvää, että Uuskallion näkyjen mukainen Penedo, jolle hän oli uhrannut suuren osan elämäntyöstään, oli lopullisesti osoittautunut toteu-

tumattomaksi utopiaksi kylpien realiteettien maailmassa. Ikään kuin perimätiedossa kummitteleva kaikkien penedolaisten tuntema pater olisi onnistunut toteuttamaan kirouksensa.

Penedon suomalaisasutukselle suuret vastoinkäymiset ja vuoden 1942 käänne eivät kuitenkaan merkinneet loppua. Sen sijaan ne jättivät moneen Penedohankkeeseen innolla osallistuneen mieleen melkoisen turhauman ja katkeruuden. Toisaalta yksi ja toinen muistaa Penedon pioneerivaiheen myös positiivisesti elämänsä suurena seikkailuna, josta on riittänyt aihetta lukemattomiin juttuihin aina lastenlapsille asti.

7. Muodonmuutoksen kautta hyvinvointiin

Noin kymmenkunta vuotta kestänyt sveitsiläisyhtiön aikakausi on Penedon suomalaisasutuksen historiassa jonkinlaista siirtymäkautta. Kun vanha pohja oli auttamattomasti pettänyt, Penedoon sitkeästi

jääneet suomalaiset alkoivat rakentaa tulevaisuuttaan täysin muutettujen piirustusten mukaan. Sveitsiläisyrittäjä toi uusia työpaikkoja Penedoon ja ilmeisesti myös uutta vauhtia ja aktiivisuutta, niin henkistä kuin taloudellistakin. Uudet tuulet jatkoivat puhallustaan myös seuraavina vuosikymmeninä: rakennustoiminta vilkastuu, yhteydet ulkomaailmaan paranevat, tulee sähkö jne.

Penedon suureen muodonmuutokseen kuuluu olennaisena osana suomalaisten siirtyminen maanviljelyksestä ja hedelmänviljelyksestä uusille urille: täysohitoiloiden ja saunojen pitoon sekä erilaisiin aloitekykyä, idearikkautta ja ammattitaitoa vaativiin käsi- ja taidekäsiyöammatteihin. Uuden Penedon symbolina voidaan hyvin pitää pesukurkkulakkia. Suomalaisen työn ohella edellytyksenä tälle muodonmuutokselle ovat olleet Penedon edullinen sijainti Rio de Janeiron ja Sao Paulon välisen uuden valtatie valmistumisen jälkeen ja tämän tien lomailijoille avaama Penedon maiseman kauneus ja ilmaston miellyttävyys. Penedosta on näin tullut

Eksoottista uudenpa Penedoa. Toivo Asikaisen kivilinna.

omaleimainen viehättävä lomakylä, eräänlainen modernisoitu paratiisi ainakin ulkopuolisille lomanviettäjille. Penedo lienee eksoottinen kokemus yhtä lailla suomalaiselle kuin brasilialaisellekin.

Vaikka nimenomaan Penedon varhaisempaan historiaan liittyy lukematon määrä pettymyksiä, epäonnistumisia ja kyyneleitä, kuva uudesta Penedosta vaikuttaa valoisalta. Ne suomalaiset, jotka ovat kestäneet vuosien ja vuosikymmenten paineet ja vaikeudet ovat kohonneet silmännähtävään vaurauteen ja hyvinvointiin. Vuonna 1970 ilmestynyt ylen esitys Brasiliaan suuntautuneen siirtolaisuuden historiasta (Fernando L. B. Basto : Síntese da História da Imigração no Brasil) mainitsee Penedon suomalaiset varsin positiiviseen sävyyn työteliiäinä ihmisinä. Pienestä lukumäärästään huolimatta he ovat pystyneet saavuttamaan ympäristössään arvonantoa ja jopa antamaan oman pienen panoksensa valtaisan Brasilian värikkääseen ja rikkaaseen kulttuuriin. Suomalainen sauna on tässä luonnollisesti erikoisasemassa, mutta tähän antiin kuuluvat myös kangaspuut, kuultokudokset jne.

Penedoon ja Brasiliaan todella asettuneet suomalaiset ovat lopulta sopeutuneet ehkä harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta varsin hyvin uuden kotimaansa Suomesta suuresti poikkeaviin oloihin. Vaikka vain harvat ensimmäisen polven siirtolaiset ovat ottaneet Brasilian kansallisuuden ja vaikka he tuntevat suomalaiset juurensa, useimmat viihtyvät Brasiliasa erinomaisesti ja tuntevat sitä kohtaan suurta solidaarisuutta ja "isänmaanrakkaut-

ta". Luonnollisesti Brasilian kansalaisiksi syntyneiden toisen polven suomalaisten kohdalla sopeutuminen on vieläkin täydellisempää. Erityisen huomion arvoista on, että suomalaiset ovat monissa tapauksissa kouluttaneet lapsiaan varsin pitkälle aina yliopistollisiin loppututkintoihin asti. Myöskään Penedon suomalaisten aktiivinen seuratoiminta ei tähtää suomalaisten eristämiseen uudesta kotimaasta ja ei-suomalaisista, vaan pyrkii ennen kaikkea yhteyksien ja siltojen luomiseen suomalaisuuden ja brasilialaisuuden välille kummankin rikastuttamiseksi.

Luonnollisesti Penedon kohdalla on säilytettävä suhteellisuuden taju: se on pienen pieni ripaus pienestä Suomen kansasta suuressa Euroopan kokoisessa Brasiliasa. Kuitenkin nyt 50-vuotisjuhliiaan vietävä Penedo on monessa suhteessa peräti erikoislaatuinen ja sellaisenaan huomion arvoinen, kokonaan pienuudestaan riippumatta. Kaikista pohjoismaalaisten Brasiliaan perustamista siirtokunnista se on suhteellisessa merkityksessään ja historiansa kiintoisuudessa nähdäkseni ainutlaatuinen. Suomen kaukosiirtolaisuuden historiassa Penedo on oma ihmetyksen sekaista mielenkiintoa herättävä eksoottinen lukunsa.

Vaikka Penedoa aikaisemmin eteläisen Rio Grande do Sulin eräissä siirtokunnissa oli suomalaisasutusta, Penedoa on pidettävä ensimmäisenä kiinteänä puhtaasti suomalaisena siirtokuntana Brasiliassa ja samalla nähdäkseni tärkeimpänä suomalaisena siirtokuntana koko Latinalaisessa Amerikassa kautta historian.

SUMMARY

Throughout the 19th century, emigration from Finland to Latin America was on an extremely small scale. The tremendous Latin American area as a whole was as if lost beyond Finnish horizons. The first Finns in the area were seamen who had jumped ship in the major ports, workers on railroad construction projects and lone adventurers. Among the loose and scattered group could also be found a few black sheep from so-called better families. Back in those days, the Finnish emigrants did not form any cohesive community in a single Latin American country.

In the first decade of the present century, however, the situation changed. The unprecedented growth in emigration brought into the limelight the previously almost totally unknown Latin American countries. Specifically, the year 1906 stands out prominently in the annals of Finnish emigration to Latin America. It was in that year that two Finnish colonies were established: a Finnish settlement named Ponnistus in Cuba and another named Colonia Finlandesa in the Misiones territory of Argentina. The Finnish colony in Cuba disappeared quite soon, and the Colonia Finlandesa also experienced great difficulties — although it was later fortified with fresh blood from the Old Country.

The actual culmination in the history of Finnish emigration to Latin America occurred at the end of the 1920s, when three Finnish settlements, no less, made their appearance in the area: Colonia Villa Alborada in Paraguay, Viljavakka in the Dominican Republic and Penedo in the state of Rio de Janeiro, some 150 kilometers south of the city of Rio de Janeiro. Of these three colonies, which were founded at roughly the same time and in the circumstances of the founding of which there are many similarities, the most important and best known was and still indisputably is Penedo.

Founded in 1929, Penedo is a utopian community in character in a rarely clear-cut fashion. It brings to mind the classical Utopias of literature. The aim of the founder and leader of the colony, Toivo Uuskallio, a kind of latter-day prophet, was to create a southern paradise based on vegetarianism for a chosen group of Finns.

At first, the Penedo undertaking appeared to gain quite a favorable reception in Finland. The propaganda campaign conducted enthusiastically to awaken public interest in the project raised something of a Penedo fever in the country. According to official Brazilian statistics, 139 Finns arrived in Brazil in 1929; and the conclusion is justified that, with only a few exceptions, these Finns were on their way to Penedo. The year 1929 remained, however, the peak year of Finnish emigration to Brazil. The next year the number of emigrants had dropped to 24, the year after that to 17 and in 1932 to barely one. Owing to numerous departures, the size of the Finnish colony dwindled until it became stabilized in 1932 at about forty souls.

Considering its lofty aims, Penedo can be described as an unsuccessful venture. Since the decision to leave Finland had in the case of many of the emigrants been brought about by curiosity, an appetite for adventure and a dream of a certain kind of paradise on earth, the colony could not stand up under the hard pressure of reality. Since on the whole, moreover, the emigrants had been materially well off in the Old Country, the route back to Finland was open. Typically enough, the majority of the participants in the Penedo experiment hailed from the urban centers of southern Finland or nearby areas. Further, they were predominantly (about 80 %) men, and by far the biggest age group was between 20 and 30 years.

Uuskallio's ideals did not prove capable of fulfillment, either. Soon after its founding, the colony was up to its ears in debt and torn by internal dissension. It nevertheless managed in time to adjust to new circumstances, and nowadays — after far-reaching changes — Penedo is an attractive and prosperous Finnish community located in the middle of gigantic Brazil. Although it never evolved into an earthly paradise, the place has become a holiday retreat with a special character all its own with a magnetic attraction for both Brazilians and the small number of Finns in position to go there.